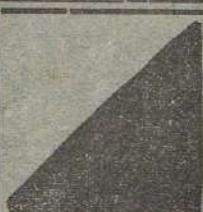

Kaina 50 cent.

ŠIAURĖS ŽVAIGŽDĖ

MĖNESINIS ESPERANTO
PROPOG. ORGANAS

Abonprezo en ekster l. jare — 1 us. dol. Reklamo: $\frac{1}{2}$ pagh. 4 us.
dolaroj. Korespondanonoj por abonantoj — senpage.

Visi skaitykit, platinkit ir remkite vienintelį lietuvių ir esperanto kalbomis nepriklausomą Esp. propagandos organą

„Šiaurės Žvaigždė“

Sventėms pirkite tik pas

MUZIKOS IR RADIO KAMAI

C. SCHÜTZE

KAUNAS, LAISVĖS AL. 25.

TELEFONAI: 280 ir 1202 Nr.

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS VISOKIŲ MUZIKOS INSTRUMENTŲ, GRAMAFONŲ, PIANINŲ, ROJALIŲ, RADIO APARATŲ IR JVAIRIŲ NAUJAUSIŲ PLOKŠTELIŲ. ČIA GAUNAMA IR ESPERANTO PLOKŠTELĖS „LA ESPERO“, „LA VOJO“, „HOMIA KOR“ IR KITAS.

Žemės kainos! Didelis pasirinkimas! Viskas ilgiausiam išsimokėjimui! Prekiniausiomis sąlygomis!

E. LIPIŠICO vyno ir gastronomijos prekyboje

Šiauliai, Tilžės gatvė 164 Nr. Telefon. 499 Nr.

Kalėdų šventėms gautas dideliani pasirinkime geriausių vietas ir užsienio vynu, konjaku, likeriu, alaus,

„BIRUTĖS“ vandens ir kt. gėrimų bei jvairių šviežiausių KONSERVŲ. Valdiškų įstaigų, klubų ir org. tarnautojams perkant didesniam kieky, parduodu fabriko kaina. Gerb. užsakytojams pageidaujant, prekes pristatau į namus. Kainos šiemet žymiai žemesnės ne kaip pernai. (Yra ir valstybės kaina denaturuoto spirito).

Pasižymėkite mano firmos adresą ir telef. Nr.

GARŪ VAROMAS
ODŪ FABRIKAS

Brolinių Glezerių
Radviliškyje

TELEFONAS Nr. 17.

Telegr.-adr.: Glezeris Radviliškis.

ŠIAURĖS ŽVAIGŽDĖ

NORDA STELCO

MÉNESINIS ESPERANTO PROPOGANDOS ORGANAS.

REDAKCJJA IR ADMINISTRACIJA:

Radviliškis, Šiaulių gatvė 36 Nr.

Kalbamos val. nuo 10 — 12 ir nuo 14 — 16 v.
kasdien, išskiriant šventadieniu.

PRENUMERATOS KAINA:

metams 5 litai, pusm. 3 lit., reméjai moka met.
10 lit. Užsienyj — dvigubai. Skelbimai pagal
susitarimą.

I Nr.

Radviliškis, 1932 m. gruodžio mén.

I mt.

Linkime savo skaityt., prietel. ir bendrad. línksmų švenčių!

Ni deziras al siaj legantoj, amikoj kaj kunlab. gajajn festojn!

Mūsu keliai.

Jau senai jautėme reikalą turėti Šiaurės Lietuvoje Esperanto laikraštį. Daug tuo reikalui tartasi, kalbėta ir dabar, štai, mūsų pageidavimas, viltis, karštasis troškimas išsipildė. Visi gerai žinome, kad nė viena organizacija, jei ji nori dirbti, o nesnausti, be savo organo šiandien apseiti negali. Taigi ir mes šiaurės Lietuvos esperantininkai išleidžiam į pasaulį »Šiaurės Žvaigždė».

»ŠIAURĖS ŽVAIGŽDĖ« tegul bus švyturiu tam, kas klaidžioja šių dienų miglose, tegul ves ji liaudij į šviesią ir laimingą ateitį.

Šiandien mes gyvenam itin svarbų metą t. y. kada Esperanto ideja, nežiūrint sunkių aplinkybių, užkariauja vis platesnes ir platesnes mases.

Jau visur šiandien galima rasti esperantininkų. O tai įvyko todėl, kad žmonija ima suprasti vis labiau ir labiau jos vertę. Be to, Esperanto kalba yra naudinga, graži ir lengvai išmokstama.

Ten, kur seniau niekas nieko apie Esperanto negirdėjo, šiandien jau renkasi mūsiškių būriai, organizuoja ir auga po Esperanto idėjos vėliau!

Mums svarbu, kad Esperanto judėjimą pažintų liaudis. Mums svarbu, kad ir neišrinktieji, tėvynėj ar svetur, nebūtų akli fanatikai, bet žmonės, moka paraišksti savo vidų.

Taigi, mūsų tikslas — kad kiekvienoje Lietuvos lūšnelėje būtų esperantininkas-é. Kad Esperanto idėja vienytų plačiasias liaudies mases, rodydama joms taiką, ramybę ir šviesą!

Tad visi, kas tik galit prisidėti prie Esperanto propogandos, tuoju imkitės darbo. Remkit mus ir raštais. Kiekvienas skaitytojas tebūnės korespondentas, laikraščio platintojas ir rēmėjas.

Mūsų laikraščio gerumas, stiprumas, reguliarus jo išėjimas pareis nuo pačių skaitytojų-esperantininkų ir remėjų.

Tik bendromis jėgomis sulauksim šviesesnio rytojaus.

Nesnauskim! Tuo darykim, kas darytina! O tada pamatysim, kad mes kalnus išjudinsim!

Tad visi, kas tik galit, stokit į darbą.

REDAKCIJA.

Kas yra Esperanto?

Esperanto yra tarptautinė kalba. Ji yra neutrali, nežeidžia kitų tautinių jausmų. Si kalba yra tarsi idealus tiltas tarp įvairių tautų kurios padėdami mes galime jas suprasti. Šiandien, tarptautiniame gyvenime, tautų bendradarbiavime, būtinai reikalinga viena tarptautinė kalba. Tai rodo intensyvus moderninis susisiekimas, technikos išradimai, radio ir įvairūs tarptautiniai kongresai, suvažiavimai... Bet toji kalba gali būti ne kuri nors tautinė kalba, bet neutrali t. y. visiems lengvai preinama, tiek mokslininkams, tiek darbininkams ir net mažiem vaikams. Tokia kalba yra— Esperanto.

Esperanto kalbos gramatiką galima išmokti per vieną valandą. Žodynas susideda iš nedidelio žodžių skaičiaus ir tai turinčių tarptautinių šaknis žinomų kiek-vienam apskaičiusiam žmogui.

Sufiksų ir prefiksų pagalba lengvai galima sudaryti be galio daug žodžių.

Esperanto kalba yra tasai ryšys, kurs suveda pasaulį, žmoniją į vieną brolišką šeimą, ir panaikina visas kliūties. Kiekvienoje šalyje galima rasti didelį skaičių esperatininkų, su kurias betarpiai galima susižinoti, gauti reikalingą informaciją.

Šiandien Esperanto smarkiai plečiasi po visą civilizuotą pasaulį ir sekmingai padeda visose gyvenimo srityse. Dabar jau Esperanto kalba išeina virš 100 laikraščių. Bendrai tos kalbos literatūra apima virš 5000 tomų. Esperanto yra gyva kalba. Jai nėra pavojaus suskilti į tarmes. Kalbos Komitetas, ir Akademija Paryžiuje, rūpinasi tos kalbos pagrindinius dėsnius išlaikyti nepakitusiu.

Kitose tautose ir šiandien į Esperanto žiūrima ne kaip į svajonę, bet realę. Daugelis tautų, kaip estai, suomiai,

rusai ir kiti, jau ir šiandien yra įvedę i mokyklas tą kalbą, kaip privaloną objektą savo krašte. O pas mus kas daroma tuo reikalui? O gi—nieko.

Mes nesam dar tik, pribrendę, neturim supratimo apie taip reikšmingą mūsų gyvenime kalbą — Esperanto.

Esperanto — didelis smūgis imperialistiskam nacionalizmui, ir yra platus kelias į tautų solidarumą.

Esperanto kalba šiandieniniame gyvenime pasaulinei taikai gali daugiau padaryti, negu visos nusiginklavimo konferencijos. Žmogus žmogui dažnai yra vilkas vien tik todėl, kad vienas kito nesupranta,

Nors Esperanto jau yra išsiplatinusi ir didžiose valstybėse, bet daugiausia ji plinta maženėse, kurios nori gerų ir draugingų tarpusavio santykų. Jos nenori turėti itakos į pasaulį, kitas tautas, nenori jų skriausti, bet nori pasiskusti apie padarytas joms skriaudas

Taigi, ir mums lietuviams Esperanto kalbos mokėjimas gali palengvinti atitaisyti visas mūsų tautai kitų padarytasių skriaudas. Tik jos mokėjimas mums duos daugiau galimumo išnaudoti visas progas tarptautinei kultūrai sekti ir patiem kultūreti.

Tada mes galėsim pasiskusti pasaului ir jis mus išgirs? Išgirs todėl, kad mes į šauksmės ne pavieniui, bet visi, — visa tauta.

Ką sako kai kurie žymesnieji Lietuvos asmenys apie Esperanto?

Prof. A. Dambravskas (Jakštės)

En la nam' de Dio kun la am' al homo,
Fratoj, ni la veron serchu, skribu, diru...
Plenoj de Espero, dank'alben'de Romo,
Sub la verda Stelo ni antaūen iru...

Prof. Dr. P. Matulionis: — Nors davatko man nepritars, bet pasaulio akys dedasi stebuklas: šimtai keršaujančių tarp savyęs tautų mano susitaikinti bendoje vienims žmonėms suprantamoje kalboje — Esperanto. Reikytų šią kalbą įvesti visose mokyklose, greičiau stebuklas įvyktų.

Prof. V. Ruokis: — Tarptautinė kalba negalės likti tautine be patrankų pagalbos.

Solomėja Neris:

— Tauta mūs — darbo masės
Penkiuose kontinentuose,
Kalba gi darbo klasės —
Galingas Esperanto!

K. Korsakas — Radžvilas: — Proletarijato klasinė kova yra perdėm internacinalaus pobūdžio.

Esperanto tarptautinė kalba proletarijatu gali būti ypač naudinga tuo savo internacinaliu charakteriu. Mano nuomonė, pilnas esperanto kalbos įsivyravimas bus galimas tik tada, kai gyvenime vadovaus darbininkija.

Ant. Venclova, »Trečio Fronto« redaktorius: — Lietuvos rašytojų aktyvistų kolektyvas ir »Trečio Fronto« redakcija, eidama į proletariato kovos eilės, es-

ranto kalbai, kaipo labai patogiai tarptautinio bendradarbiavimo priemonei, skiria be galo didelės svarbos ir norėtų, kad ši kalba pasidarytų viso žemės rutulio platiatisio bendravimo kalba.

Petras Cvirkas: — Proletariato kovos laimėjimui — Esperanto tarptautinė kalba, be abejo, turi ir turės, didžiausios reikšmės, kaip susisekimo ir susižinojimo priemonė kylančios darbo klasės bendruos interesuos. Ji — būsimoji viso pasaulio — internacinalo kalba.

J. Kalakauskas — Jurgysa: — Tautų solidarumas, humaniškumas ir pecefizmas tebūnė mūsų širdyse raudona gelezis įspausta. O esperanto lai virsta visos darbo klasės kalba.

K. Eidėnas, Vilkaviškio valdžios Gimnazijos Direktorius: — Geresnis tautų pažinimas artina jas ir daro viena kitai draugiškesnėmis. Geriau artimą pažinti padeda jo kalbos supratimas.

Esperanto kalba yra tuo galingu įrankiu kurs padeda geriau pažinti visas tautas ir tuo jas pamilti. Iš supratimo auga ir broliškumo jausmas, iš jo gi ir tobuliausia santykų forma — meilė.

J. Lazauskas.

Jšeikime į tarptautinę areną.

Jaunimui duodama labai gražių epitetu „tautos žiedas“, „gyvenimo pioneriai“ ir t.t. Tai vis todėl, kad jaunas protas susitikęs su žiauria gyvenimo tikrenybe, nenori nusilenkti neteisybei veidmainystei, beprotybėms. Tačiau dalis ir jaunujių suklysta ir gyvenimo sukūryje atkreipia ginklus patys prieš save, už senuosus stabus. Gyvas to pavizdys -šiandieninė vokietija, masiniai išaugę fašistai -hitlerininkai ir plienšalmiečiai. Senas didžiojo karo „garbingų žygį“ už „tautos reikalus,“ o ypač bližgučių -medalių ir kryžių pavidale — troškimą. Gi jaunimas — lankstus medelis, duodasi palenkiamas visokioms idejomis ir geroms ir blogoms.

Mūsų tikslas ne kartą nusakytas: Už žmogaus teisės, prieš išnaudojimą, prieš karus!

Mes taipogi žinome, kad šio tikslu galima pasiekti tik tokioje dvasioje išauk-

léjus visuomenę, o pirmiausia save — jaunimą.

Dėl to mes glaudžiame savo eilės, būriames, organizuojamės. Bet neužtenka organizuotis ir veikti tik savo gimtosios kalbos bendrų tarpe, tautos ribose. Reikalinga tarptautiniai bendradarbiauti ir organizuotis, susisekti, sueiti į santykius su sau panašiais jaunaisiais pasaulyje.

Tada mūsų darbas bus kur kas našnis. Kitaip mes tikslu net ir negalime pasiekti! Juk mūsų priešas — pasaulinis, tarptautinis, todėl ir kova su juo turi būti tokia — pasaulinė.

Kovoje už žmoniškumą prieš išnaudojimą, visų tautų bendradarbiavimas yra būtinės. Sekmingai kovoti su nacionalizmu, kuris šiandieną taip madoje, galima tik bendradarbiaujant su kitų tautų žmonėmis, tiesiant rankas per visą pasaulį nežiūrint aklų rubežių.

Bet čia ir svarbiausia kliūtis, kuri ne tik neleidžia tokio bendradarbiavimo, bet dar palaiko tą nacionalizmą, kitataucių neapykantą — tai kalbų įvairumas. Retas iš mūsų gali pramokti visų kaimyninių tautų kalbas, dar retesnis tolimesniųjų tautų, su kuriomis mes gal taip norėtume susisiekti, užmegsti draugiškus ir organizacinius ryšius.

Tačiau šiandien turime — Esperanto! Šia lengva tarptautine kalba jau kalba pasaulyje keli šimtai tūkstančių žmonių, ypatingai jaunimo.

Dar tik 45 m., kaip ji genialaus mūsų tévynainio Dr. L. L. Zamenhofo sukurta ir paleista į pasaulį. Šiandien ji jautriausių pionierių atsidéjimu, jau turi neabéjotinas kalbos teises ir užtikrintą gražią ateitį. Šimtai esperantiškų laikraščių, knygų,

draugijų, kongresų, kuriose ji vartojama, tai gražiai paliūdija. Tai yra nauja banga antimilitaristiniame, pacifistiniame, demokratiname bei socialiniame judėjime.

Šitokių turint, — iranki — Esperanto mums nesunku užmegsti platesnius draugiškus ryšius, suderinti žingsnius su kitu šalių bendraminčiais. O kalba išmokti tik kelios savaitės įdomaus, akinančio darbo. Tuo tikslu organizacijoje, skyriuose, visur steikiame Esperanto-sekcijas.

Prieš tarptautinį militarizmą, fašizmą, junkerizmą statykime tarptautinį pacifizmą, tarptautinį susipratusi demokratinių jaunimą. O kad štai lengviau ir tikriau pasiektume — mokykimės, vartokime ir platinimės tarptautinę kalbą Esperanto.

(„J.“)

P a b u d i m a s.

Kada vakare, prieš užmigiant tavo gražus, grakštus, nekaltas ir lankstus kūnas išsviaduoja iš paskutiniųjų jau nereikalingų rūbų, balkšvų žibintu apšviestame miegamajame pasirodai savo pilnoje moteriškojo grakštumo grožėj-šviesos šešeliuose, tobulų linijų harmonijoje. Ar tau nevaidentas, kad tu esi deivė, pripuolamai atėjusi į šį pasaulį iš svetimos ir užburto šalies?

Gaila, kad jis nemato tavo grožio, negerbia ir neapdainuoja jo, neišsiurbia tavo jaunystės, neglamonėja tavo lipšaus kūno.

Panašiu, kaip tavo kaštanų spalvos plaukųlygišklaidyti bangų ant tavolo lankstaus liemens švelniai jি glamonėjančiu, glostančiu ir kutenančiu nebuvaly matės... Gaila, kad jis nepaima tavęs ant rankų, nepaguldo ir neslepija tave savo glėbį; niūniuodamas lopšinę neijkvepia tau užburto sapno.

Tu guli užburta, pilna neaiškių svajonių... Ir naktį!.. Ar tavęs neprikelia neaiškūs norai? Tavo širdis greičiau plaka, tavo krūtinė supasi. Tavo neramus kūnas jkaitęs sukišę prieš kažką ko tu suprasti negali... Ar tu nesvajoji apie stiprius ir drąsus glamonėjimus? Jo tvirtose rankose virpėti žal-

čiu raižytis, save jausti pagauta, surišta, iki skausmo, lūpas bučkyje, save užmirštį, paaukoti...

Stiprus ir drąsus vyras suspaus tave ir nepaleis?!... Tebūnie - nepaleisk! Ir tu kandžioji, bučiuoji ji... Ir ilgai tu sujaudinta ir nerami negali užmigtį.

Bet ryta...

Kai tavo miegamasis juokias nuo patekėjios saulės spinduliu išskverbusių pro lango užuolaidas, tu atidarai savo spindincias akis ir naiviai žiūri į savo kambarį, lyg būtum, rodos, tame pirmą kartą...

Bet, štai, prisimeni pereitą vakarą ir tu nuliūsti.

Jis neateis šiandieną į tavo miegamąjį, netneš tau kvepiantį žibučiu, nebučiuos tavo rankučių ir nesakys: „Keklis mano brangioji, nes aš senai tavęs jau laukiui!...

Kas jis yra?... Kada jis ateis?

Kada jis paims tave skaisčia, ištikimą ir paklusnią? Kada jis tave nuneš į išsvajotą ir užburą pasaulį, kur tu dar nesi buvusi? Tu pražydai, subrendai ir jau senai lauki...

R. Vonago.

Būkit universalūs.

Kiekvienam žmogui brangiausias dalykas—kalba. Ji duoda žmogui galimybęs pažinti pasaulį ir kitus žmones. Visi pasaulyje žmonės susikalbėti, bendrai aptarti jų svarbus reikalų negali, nes jų kalbos yra skirtinges. Bet šiandien nieko néra negalima. Ir su šita kliūtimi visomis jégomis kovoja Esperanto kalba. Jos reikšmė šiandieniniam gyvenime yra labai svarbi. Kultūringas pasaulis tai supranta ir dabar nerasisme valstybės, kurioj neskambėtų Ling-

vo Esperanto. Tai kalbai priklauso ateities gyvenimas ir po kelių metų kiekvienas žmogus galės susikalbėti su kitu tautų gyventojais, kitu rasių žmonėmis. Kai bus įvesta Esperanto kalba gyvenime, tada pasakis «žmogus žmogui vilkas» turės nustoti ekzistavęs

Todėl ir Lietuvoje gana sparčiai diena iš dienos auga esperantininkų šeima—rašo „Mūsų Momentas“.

Andrius Borkauskas.

Su Esperantu po svetimus kraštus.

Prieš kelius metus, turėjau progos Esperanto propagacijos, reikakait pavažinėti ir pamatyti: Latviją, Estiją, Suomiją, Švediją, Norvegiją, Daniją, Vokietiją, Belgiją, Prancūziją, Čekoslovakiją, Vengriją, Rumuniją ir kitas Europos valstybes.

Iš savo kelionės po svetimus kraštus, turiu parašęs atskirą knygą, bet dėl kai kurių, ne nuo manęs priklausančių aplinkybių, kol kas, išleisti negalima.

Iš atminimų čia paminėsiu tik svarbesniuosius.

Turiu dar pasakyti ir tai, kad svetimose kraštuose geras mano prietelius Tarptautinė kalba — Esperanto. Jos mokėjimas atidarydavo man ne tik svetimų valstybių rubežius, bet ir svetimtaučių svetimą duris, širdis. Tik jos dėka svetimtaučiai manė visados suprasdavo.

Noras keliauti į pasaulį, į nežinomus kraštus atsirado manyje dar mažam tebesant, kai skaitydavau visokių rašytojų veikalus. Kaip: J. Vern', F. Kuper', M. Ryd' ir kitių.

Žinoma, tada buvau vaikas, tai visie mano norai, troškimai buvo vaikiški... Ir šiandieną visa tai man yra tik gražus

vaikystės atminimas. Jau ilgokas laikas praėjo, kai mano vaikiškoms malonioms svajonėms pasipriešino žiauri realybė. Persimainė mano gyvenimas. Gyvenau pasiturinciai, bet mano širdis su turtu nesugynė. Stovėdavau tarp praeities saldžių valandų, dabarties turto ir ateities Mačiau, kad gyvenimas yra visai kitoks, negu pirma rodėsi. Viskas persimainė. Tik neparsimainė tasai mano smalsumas, kuris mane traukė pažinti platuji pasaulį, žmonės — nežinomus kraštus...

Buvo gražus rugsėjo vakaras, kada aš atsirėmės į lūsnelės sieną galvojau, rytoj išvažiuosiu. Ir tikrai išvažiuosiu — tariau sau pusbalsiai. Kaip linksma, kaip įdomu. Kaunas—Berlynas—Liežas—Paryžius...

Niekas tų žodžių negirdėjo. Niekas degančios viltimi krūtinės nematė...

Slepininga vakaro sutema tylėjo, klausėsi. Retkarčiais iš toli aplaukę duslūs dainos garsai sudrumsdavo šeštadienio tylą ir dingdavo kaž kur pelkėse...

Rytą greitasis traukinys taip tingėdamas émė judintis į rytus nuo mano gimtinių, bet juo toliau, tuo greičiau jis émė

bėgti, lyg atspėjės mano mintį, norėjo iškulti. Ir pagaliau, tasai geležinis padaras, lyg patrakės — nešesi tollyn ir tollyn, palikdamas užpakalyje vis naujus vaizdus. Jo lėtas ir nuobodus iš pradžių šnipštumas virto greitu džiuginančiu čiuksėjimu. Pagaliau, štai, ir Kaunas. Čia užtrukau keletą dienų. Pas mus Lietuvos tokia mada, jei nori kur nors išvykti, reikia viša eilę visokiausiajų ceremonijų atliki. Čia reikalingo leidimo per vieną dieną ir nema nyk gauti. Taigi, visam tam daug reikalinga laiko, o dar daugiau kantrybės. Siuo atžvilgiu užsienyj tvarka daug geresnė.

Išvykstant iš Kauno mačiausi su keliais mūsų redaktoriais ir jaunais literatais. Ir tą pačią dieną traukinys švildamas éjo Eitkūnų link. Vienam važiuoti be galos nuobodu, ieškojau kelionei bičiulių. Netrukus susipažinau su keliais iš Estijos vykstančiais i Leipcigą studentais. O po to dar su keliais kauniečiais, vykstančiais į Paryžių.

Nuo Kauno po poros keliones valandų pasiekémė Eitkūnus. Tai nedidelis, bet gražus vokiečių miestukas. O kiek laiko truko ligi Karaliaučiaus, gerai neatmenu. Karaliaučiaus stotyj mane sutiko keli esperantininkai, kurie parūpino man gražią ir patogią nakvynę.

Rytą, lydinas vieno esperantininko, padariau ekskursiją į kai kurias Karaliau-

čiaus įžymybes. Karaliaučius gražus miestas. Švara-didžiausia. Pačiame miesto centre yra du ežerukai. Vienas prie pilies, vad. Schlossteich, antras — kiek toliau, vad. Oberteich. Pakrantėje stovi daugybė laivelių, kurie išnuomojami norintiems plaukyti. Teko matyti daug muziejų. Vienas įdomiausiai, tai Prusijos muziejus, kuriamė yra visokių senovės ginklų, pinigų ir šiaip įvairių retenybių. Vėliau aplankiau E. Kanto kapą ir paminklą. Taip pat mačiau didžiąją Karaliaučiaus matereologijos stotį, universiteto rūmus.

Vakarui atėjus, greituoju traukiniu išvykau lenką koridoriaus link. Važinėjant per lenką koridorių traukinyj pasirodydavo ir lenką.

Mačiau vieną kitą jų karininką, stoties žandarą ir konduktorius, nes jie lydėjo mūsų traukinį. Po valandos kelionės vėl pasiekém vokiečių žemę — Schneidemüll.

Nuo tos vietos vokiečiai paėmė traukinį ir vėl traukinys visu smarkumu skrieja pirmyn ir pirmyn — Berlyno link.

Berlyne.

Buvo jau išaušės ankstybo rudens rytas, kai traukinys sustojo Berlyne — Silezijos stotyj. Nusileidęs nuo viršutinio stoties perono į apačią, sėdau į automobilį ir nuvykau į gražiausią Berlyno m.

Mūsu veidrodis.

(Feljetono vietoj)

Kai kas sako, kad Radviliškis labai nekultūringas miestukas. Čia esą ir nesvaru, ir menkai naktį apšviečiamos gatvės, ir trūksta inteligenčių. Tai sako kai kurie žymūs žurnalistai. Pagaliau, radviliškiečiai puikiai atsimena, kai čia, ne taip jau senai, lankési iš laikinosios sostinės žymus ponas ir visas tas, ką tik paminėtas „nesamones“ savo dienraštyje kaip ant delno išdrožė. Jei visa tai ir būtų tiesa, visvien neįdomu. Tai be galio pasenusios ir pakyrėjusios temos. Šio to naujesnio ir įdomesnio išgirdau iš Slapuko. Ir savotiškas gi, sakau, žmogus tas Slapukas. Vos tik paklausiau, kas girdėt, kad gi ims jis man pasakoti, dėstyti... barti tuos, kurie, patys nieko nesu-

prasdamai, višaip apie Radviliškį prasi manu.

— Ar tamsta nieko negirdėjai apie gimnazistę - filosofę? — Paklausé jis pagaliau manęs.

— Filosofę? Tai gal poetę?

— Gal kiek, bet ne poetę.

— Kaip ji atrodo?

— A, a! Nieko sau. Dažnai dėvi raudoną kepuraitę, turi margai kanapėtą kostiumą. Nusipirkो dabar juodą paltą — nebešneka su mumis.

Ne, aš klausiu, ar ji rimta t. y. ar subrendusi?

— A, a! Subrendusi. Aną dieną mačiau su žaliais blizgančiais ponas net po raktu pas save nusivedė.

dalį — Kurfürstendamm'ą. Čia skaitomas didžiausias judėjimas, kur net pėstiems yra nurodyti takai. Kiek vėliau pasiekiau Potsdam'o aikštę — toj aikštėj suradau ir Esperanto astovskybę — klubą, kurs buvo viename milžiniškame name kur sykiu 1-am aukšte to pat namo buvo ir kavinė. Ten suradės keletą esperantininkų, kurie suteikė visas man reikalingas žinias, kadangi čia laikas branginamas, tai skubėjau surasti savo pažystamų.

Reikia pasakyti, kad šiandieninis Berlynas yra daug didesnis, negu jis buvo ankčiau, nes dabar jis sujungtas su ankčiaus buvusiais priemiečiais. Taigi ne veltui šiandien Berlynas yra skaitomas seniausiu ir didžiausiu Europoje miestu, nes jis dabar turi 4, 5 milijonus gyventojų, o jo senumą liudija didžiuliai pajuodę dar senosios architektūros namai. Siu dienų architektūros namų retai Berlyne užtinkama.

Nuo mūsų Kauno, Berlynas tai skirtiasi.

Nors tiesa, kai kuriuose kvartaluose galima užtikti nemaža ir naujai statomų namų, bet tie namai daugiausia prekybos reikalams. Čia gyvenamų namų esama labai maža, todėl ir jaučiamā didelė butų stoka. Pirmą kartą atvažiavusiam svetimtaučiu susirasti Berlyne nakvynę — labai sunku. Ypatingai jei nenori apsistoti

viešbutyj kur labai brangu. Pav., vienai nakčiai kambarys kainuoja 8 - 15 vok. markių. Tik viena laimė, kad čia dar esama ir privačių butų, vad. „Fremdenheim“, kur yra po keletą lovų. Ten kaina žymiai mažesnė, nakvynę galima gauti už 5-6 markes ir dar pusryčius. Visur švaru, jauku ir žmogus gali atsilsėti. Tai pat esi ramus, nes nelaukia tavęs eilė tarnautojų: pradedant kambarine ir bai-giant durų varstytojų, kuriems privalai duoti „trinkgeld“

Judėjimas Berlyne neapsakomas. Gačvėmis nuolat zuja tūkstančiai automobilių, pilnos gatvės tramvajų omnibusų ir visi kimste prikimšti žmonių. Šalygatviai taip pat pilni žmonių, kurie nuolat skuba, bėga... Kaip piktos rankos sujudintas skruzdėlynas, taip juda šis milžinas miestas.

Policininkų gatvėje retai tesimato. Jie tik iš šalies prižiūri viešos tvarkos. Berlyno judėjimą daugiausiai tvarko automatiškieji elekros žibintuvai. Tie žibintuvai turi iš visų pusų po tris šviesas: raudoną, žalią ir geltoną. Kas 2 minutės žibintuvai automatiškai šviesas keičia, kurių kiekvienas pravažiuojantis privalo prisilaikyti. Tuo būdu Berlyno gatvių judėjimas yra puikiausiai tvarkomas. Esama ir tokų vietų, kur gatvių judėjimą tvarko ir policininkai, kurie nurodo į kurią pusę, kada, kas, gali važiuoti.

— Cha, cha, cha! Kad tave kur galas, Slapuke! Tu vėl manęs nesupratai! Aš klausiu, ar jos, kaip sakai, ta filosofija rimta, ar ji turi kokią rimtą pasaulėžiūrą susidariusi?

— Tai, matot, kad nežinau, nei kaip čia pasakius.

Ji tik dažnai ilgisi erdvės...

— Erdvė, — tai mano siela — sako ji... arba — Man anksta. Čia, siela nerimsta... duokit erdvės!.. Erdvės ir dar erdvės... Bet tas lakūnas... Ir kaip aš jি myliu... Taip pat myliu ir šoferj... Kokie tai didingi žmonės!.. Šoferis, lakūnas... o vis dėlto jie lenkiasi man, Taip, aš vienintėlė Jevos duktė, kurių likimas taip išaukštino.

Dar, tur būt, né viena motoris nėra myléjusi motorui užjant... Motoro užimas — mano širdies plakimas. Motoras širdy-

je, motoras kraujuje — visur motoras.. Nuo tos valandos erdvė, šoferis lakūnas ir amazonė malonai paverģė mane. Ankčiau ar vėliau — visvien aš pakilsiu į erdves...

— Na, gerai, užteks apie tuos niekus! Sakyk, kaip pas jus socialiniai reikalai stovii?

A, a! Tai kad bijau apie tai kalbėti...

— Kodėl?

— Gi aną dieną užsukau į kiną Laukiu, kada gi, pagaliau, pradės rodyt...

— Prašau bilietus! — išgirdau užpakuoj balsą. Atsigrežiau. Gi žiūriu — du melsvi ponai su žibaniomis sagomis: vienas toks pablogės, kitas — kreivom akim. Juodu priėjo prie manęs ir sako:

— Kur tamstos bilietas?

— Gi ponuli, sakau, kai nuplēšė, maniau neberekalingas...

Patį Berlyno gyvenimą tenka skirti į du atskirus pasaulius: Viršaus ir požemio. Žinoma, požeminis gyvenimas negali susilyginti su išoriniu — gatvių judejimui. Bet požeminis gyvenimas taip pat išpudingas. Nusileidęs laiptais žemyn į požemį, taip pat randi stotis, minias žmonių, visi grumiasi, skuba. Požemyje atsidures ne kiek blogiau nesijauti, kai ir virste. Čia esama krautuvų, kioskų, visur švesu, ilgiausi puikiausiai įrengti peronai ir begaliniai išsišakoję į visas puses geležinkelio tuneliai. Tas požeminis elektros traukinii susisiekimas labai patogus ir turi nepaprastos reikšmės didmiesčio gyventojams.

Norint šiek tiek arčiau pažinti berlyniečių gyvenimą, tenka laukti prie blandos — vakaro, kai pritvinkusi žalingų rūkydidiemisčio padangė kartkartėmis nušvinta skaidriaspalvėmis reklamų ugnimis. Visutik blizga, tik tviksa įvairiausiomis spalvomis... Tik tada berlyniečio gyvenimą gali pažinti ir tai tik ištaigingai įrengtuose restoranuose ir kavlnėse.

Berlyno kavinėse ištikruju malonu pabūt, nes jų vidaus įrengimas turi daug grožio, o ypatingai išpudingi vakare prie daugelio liustrų švesos. Tie restoranai stačiai žmogų žavėja.

O namai kur telpa kavinės ir restoranai ir naktiniai barai, 4-6 aukštų, salių

— Kur tamstos bilietas, klausiu! — rūščiai pakartojo ponas.

— Tai, kad ponuli, kaip čia, dabar, prie žmonių sakys! Turėjau reikaliuką išeiti ir...

Na, tai malonėsi tamsta rytoj pas mus užėtit!

Tie žodžiai labiausia mane ir išgąsdino. Manau sau, kas čia dabar bus. Kai nueisiu, rasit ir tikrai teks įduoti kailis...

Nuėjau. Vakarykštis pons su šypse na mane pasitiko.

Na, ir gerumėlis to pono. Apie vakarykštį įvykį jis nič nieko nemini. Tada aš įsirdrasinau ir klausiu:

— Kodėl, ponuli, vakar toks piktas buvai?

— Et, mes čia vakar užsimaném truputį tą tipą pagasdinti! Žinai, toks ketas biaurybėl...

— Ar nebijote taip daryti?

begalybė, kiekviename aukšte po kelis orkestrus, vienam perstoju griežti, tuoju pradeda kitas ir taip per ištisą naktį neutralista muzika. Šimtai porų skėsta fokstrotų ir tango astringose judesiouse, linksminasi...

Čia praleidžia naktis visokie komerciantai ir valdininkai. Čia turi nuolatinį užsiemimą tūkstančiai kelnerių, šokėjų, nežinomo verslo mergaičių ir šiaip visokį tipą. Čia už keletą markių visą vakarą gali žmogus praleisti tenkindamas savo jaunystės troškimus, aistras...

O jei kuris nešoka, tai tas neturi ramybės dėl gražių moterų.

Tie dansigai lankytojams teika tiek patogumų, kad net ant kiekvieno stalelio yra flirtui automatiškas telefonas kurio pagalba vyrus nuolat bombarduoja restorano damos. Tokių dansingu salės lubos, sienos ir grindys išklotos veidrodžiais. Sokančios poros mato save įvairiausiose pozose. O salėje skraido balionai, poperinės lėlės, konfeti, serpentinas. O džazas tik duzgia moderniškosius fokstrotus ir tango. Žmonės tik šoka, šoka...

Arba kitur vėl — parkete šoka pusnuogės balerinos, šokėjai.

Degeneratiška muzika ir degeneratiški žodžiai graudžiai skamba vidurnaktyje ir, pagaliau, nyksta nusigérusiu galvose...

— Ko? Mes slaptų pranešimų turime!

— Bet ar jūs rimtas žmogus gali tikėti?

— Tai mūsų dalykas. — suraukęs kaktą atsakė ponas.

— O aš maniau, kad jus į kiną nebejleido.

— I kiną? I kiną aš galu eiti ir, net, dar keletą „dūsių“ atsivesti! Ir tai aš jam nė cento neduosiul! Aš to nieko neskaitau! Tegul tik pabando išvaryti!

— A-ha! Pats vis dėlto įdomiai šneki. Gal dar ką nors papasakosi?

— Gerai, pasakoti aš galu... Bet tik, kad tarp mudviejų ir pasiliktyl...

— Gerai, gerai, Slapuke, bük ramus. Iš manės tai jau niekas nieko neišgaus! Pasakyk man, nebijok, ar tiesa, kad pas jus geležinis „dermavas“ felceris labai apsileidęs?

Po pusiaunakčio skamba sekto bonkos, smarkiau trunkosi kraujas, aistringiau šoka internacionalinės (dažnai nuogos balerinos), o už gražiausį šokį skiriama premijos. Cia dažnai skiriamas premijos ir už kitus dalykus, pav. už gražiausias kolas, liemenę, krūtis...

Ir po triukšmingos orgijų nakties vėl išaušta rytas. Vėl prasideda darbas, grum-

tynės už pinigus. Pinigai uždirbtai mėnesiais, čia praleidžiami per kelias valandas. Toks palaido didmiesčio gyvenimo narokas.

Paviešėjės dvi savaitės Berlyne, Varšuvos ekspresu išvykau tolimesnė savo kelionė — Belgijon.

(Bus daugiau.)

Mia Patrujo.

(Etoj el miaj paroladoj el Kauna Radio Stacio).

Litovi', kara mia patrujo.
Ter' de herooj, kluj en tomb' nun kushas!
Bela vi estas, kiel chielo blua,
Mi via, kiel propran amas patronon!

(Maironis.)

Inter kverkaj verdighantaj inter riveroj lulantaj inter arbaroj mughantoj, dišsemita per lagoj, lagetoj, ebena, charma al kor' kara Litovio, patrujo de profundkordolor sonantoj kantoj, patrujo de gracijai chielblukulaj, delikatkoraj, amrichaj fratinoj. Patrujo de Chiurlionis, Mickievich, Zamenhof.

Kvietaj litovaj homoj kashighintaj en siaj kriplihintaj dometachoj, ekfermintaj siajn poemajn korojn, silente tenadis tra jarcentoj jugon de poloj, rusoj, germanoj.

Ili al neniu plendis, al neniu venghis.

Nur kontushante sonadis kantoj pri pasineteo, pri estinta libera granda, vasta Litovio.

Sed ili ne restis eternaj sklavoj!

Eksonis nova kanto, ekmatenighis aūroro, kaj ili silente ekmurmuris: »sufichos!« Kaj komencighis nova epoko. Vaste libere eksonis malghojaj, sed tamen potencaj kantoj, multloke ekfloris chiutage malsekighantaj per varmaj larmoj de la malfelichaj fratinoj, rughaj rozoj sur tomboj de la knabetoj falintaj en patrujsava batalo.

Junulo, nur Via bolanta koro povas kompreni krucvojon kaj doloregon de mia nacio.

Karulo se vi iam vizitos mian patrujon, vi ne trovos nek orajn montojn, nek

— A, a! Tiesa! Kartą vienas žmogus smarkiai susižeidė. Pagriebiau aš jį už rankos ir nuvedžiau į latoriją.

— Ar ponas daktaras namie — paklausiau tarnaitės.

— Aš klausiu apie felcerį?

— Suprantu, suprantu! Tas pats ir bus! Matot, „daktars“ man lengviau ištarti. Be to, daug gražiau skamba.

— Palaukit tamstos truputį, tuoj ateis!

— Tai, kad, panel, tam žmogui visas kraujas gali išbėgti:

— Jis čia kieme, — subarė mane tarnaitė ir užtrenkusi duris išejo.

— Išėjau į kiemą. Žiūriu — „daktars“ vištą beperkas.

— Du litu duodui! Nenorai!

— Ponuli, reiktų pustrečio, — atsako bobelė.

— Tiktai dū litus! Kas čia per vištą! Ir dar tokia liesa! — rėkia iškarščiavęs „daktars“, pūsdamas vištai į šlaunį

— žiūrėk, kokia bloga!

— Ponas „daktare“, — sakau aš, — ligonis laukia!

— Ar tamsta nematai, kad aš užimtas, dabar jau subarė mane „daktars“.

Baramas, nuleidau akis, nebežinau nė ką sakyti. Sprukau vėl į vidų. O po ketvirties valandos atėjo ir „daktars“ nešinąs vištą.

— Cha, cha, cha! Iš tikrujų juokinį dalykai pas jus dedasi! Pasakyk man dar, Slapuke, kaip pas jus raštininkai gyvena?

— A, a! Gerai! Ypatingai poriniai.

— Nesuprantu, kokie poriniai?

— Na, gi vyras su pačiai.. Ir kaip jie gerai gyvena. Pagaliau, vienai porai Dievas davė kūdikj... Na, tai, žinai, šiemet kėlė jo dviejų metų sukaktuvės. Ir koks buvo balius — nebuval tokio kaip gyvas matęs! Bepigu sakau ponams. Jie ir balius turi iš ko kelti ir vaiką lepinti.

laktoriverojoj, nek miellagoj, ne oni gastigos Vin per apelsinoj kaj bananoj, sed vi trovos malpurajn shvitighintajn varmkorajn malhipokritajn homojn, ili vin gastigos per hejme faritą biero kaj nigra panpeco.

Ne ekaūdos Vi belege, dolchege so-

nantajn kantojn, sed ilia koro estos al vi chiam malfiermita, chiumomento preta aldonighi al vi. Nun priskribu Vian patrujon, kion ghi promesas al homaro!

A. Paškevičius (»E. J.«)

Gatvėje...

Velyba žiemos naktis. Iš dangaus krito didelės lengvos snaigės, kurios lyg žaidžiančios plaštakės uždengė gatves, sieinas ir namų stogus baltu sniego sluoksniu.

Vienur kitur vos žybėjo naktiniai žibintuvai.

O aplink žibintuvus žaidė sniego plastakės aiškiai buvo matomos blizgančios snaigės.

Buvo šalta. Nieko nebuvo gatvėje, tik prie apšviesto gražaus namo stovėjo vienas vežikas. Jau senai storu sluoksniu buvo apklotas vežimas, arklys, ir senasis vežikas, sėdės savo aukštote sėdynėje.

Lyg negyvas tyliai stovėjo gatvėje vienintelis vežimas ir tarsi ką tai klaušesi.

Ir snigo... snigo...

Miesto bokšte laikrodjis išmušo jau antrą valandą. Tolumoj kaž-kur pasigirdo aštrus, veriās švilpesys, po jo dar vienas ir vėl viskas gatvėje nutilo. Tai buvo policijos ženkliai, bet kas galėjo žinoti, ką jie reiškia, ką nelaimė ištiko?

Kitoj šalyj, netoli vežimo, šalygatyje prie nebaigto dar statyti namo girdėjosi graudus mi-au-o.

Tai būta senos apstirusios ir iš namų išvytos katės balsas.

Dieną šunys bevaikyami perkando jai galvą... Gatvės vaikai akmenimis dar primušo... Ir dabar velybą naktį, ji ant salto akmens sedédama liūdnai kniaukia.

Vežimo šeimininkas buvo šiltame šviesiame name — šélstančio baro viduje, kur nuolatos verda ištvirkęs, nuolat saldinamas aistrų besikeičiąs gyvenimas.

Kai pasižiūri į kitų mažyčius, net gūdu darosi: nuplyše, alkani... plutelės duonos ir tos nevisados turi.

— Ką padarysi, Slapuk! Visaip pašaujy atsitinka. Visi laimingi negali būti.

Hm!.. Nekokios pas tave naujienos. O apie Jvelį nieko negirdėjai?

— Nieko!

— Aš girdėjau. Buvau aną dieną kirpyklon užėjės, tai, žinai, — sakosi, vis dėlto gavęs medalį.

— Kokį medalį?! Už ką?

Na gi už pasižymėjimą. Atsimeni, pavasarį, kai buvo gaisras. Tai sako jis lyg liūtas ardė stogus.

— Eik jau eik! Sakyk tam, kas nematė. Jei ne gelezinkeliečiai ir karrai, tai dėl jų — visas miestelis būtų supleškėjės. Isivaizduok tu sau, kad jų net pats vadas visai nejuto gaisro. Tai jam taip pat už pasižymėjimą duos medalį?

— Apie vadą aš nieko nežinau, bet jo padėjėjas Jvelis pats sakési, kad pasižymėjės, o ką netiki, tai jis tuo tam pakiaša mažuę laikraščio iškarpelę. Taip atsitiko ir su manim. Tada aš jam ir pasakiau, kad vienam laikraštyj visai priešingai buvo rašyta.

— Tam huligany pišut, — sumurmėjo bégdamas nuo manęs Jvelis. Ar pats nežinai, ką tai reiškia?

Nežinau... Tur būt jų kalboj atsveikinimas.

Tiesa, gal žinai, Slapuke, kas ta tokia raudonkepurė, su kuria, tas necivilis akiniuotas raštininkas aną dieną vaikščiojo?

— Koks akiniuotas?

— Ar tas kurį Bronytė išvarė?

— Taigi, taigi — tas pats.

— Aa! Pažiūstu! Tai Juzefa. Ji čia skribelaičių fabrike darbavosi. Dabar sako į Kauną pabėgo. Apie ją, girdėjau,

Jis ten būdamas negalvojo apie savo vežimą, vežiką ir arkli...

Vežimas čia sustojo jau dešimtą valandą vakarō.

— Lauk! — ir daugiau nieko! — taré išlipdamas vežėjui šeimininkas. Jau praslinko, štai, keturios valandas, kaip laukia jo senelis — šaltyje, be miego ir poilsio syk drebédamas su arkliu.

Pamiršęs savo likimą, senas vežėjas gailėdamasis žiūrėjo į savo mylimą arkli, kuris nuolat trypė kojomis, garsiai alsavo. Štai, jis nulipo, prisiartino prie arklio ir maloniai glamonėdamas jam galvą, pataisė užtiesalą, kurs buvo prišalęs ant vargšo gyvulio nugaros.

„Šalta, ar ne kollega?“ — paklausė vežėjas arklio.

Žiūrėk vyrų sūltai!.. Ką darysi brangusai?.. Toks jau yra pasaulis: vieni viršūj, kiti apačioj, vieni viduj kiti lauke! Kęsk kantriai, nes aš taip pat kenčiu. Kalbėdamasis jis vis vaikščiojo tai pirmyn, tai atgal, o arklys akimis vis sekė vežėją, tikėdamasis pagaliau sulaukti jšakymą, važiuoti. Prasiverė durys senelis tuo atsisėdo į savo vietą, bet išėjusis buvo ne jo „laukiamasis“ ponas. Vežėjas giliai atsidūsės, nuleido galvą ant krūtinės ir paskendo giliose svajonėse.

Arklys taip-pat paliovė judintis ir bevilčiai stovėjo savo vietoje.

Tik viena katė nepaliaujamai kniaukė savo užkampyj. Ir snigo... snigo...

— Kelio... o, kelio man! Šalin prakeiktieji iš kelio!... Gatve vilkosi girtuoklis. Jis ėjo syvruodams platiu salygatviu, užkludydamas sienas, uždarytas duris, langus. Jis nesilievė rėkės: „kelio aš sakau, aš sudraskysiu... man kelio! Aš esu vėjas... visur einu... sudraskau ir einu... aš tave... kelio noriu...“ Jis kiek atsitraukės lyg laukinis pribėgo ir émė belstis į sieną. Kojos jি nebeišlaikė nuolat iš salygatvio griuvo į sniegą. Atskėles, vėl tą patį darė. Pagaliau jis pasiekė ir vežimą. „Tai kas?.. Ar žmogus?... Hml... Ką tu čia darai, o tu avino galva?...“ „Aš laukiu savo pono, — Jis laukia pono... sumurmėjo girtuoklis ir susijuokė... bet aš, štai tu matai, aš nieko nelaukiu... as einu kur noriu... Laisvas kaip paukštis.... Dabar yra laisvė, beproti! Ar tu neskaitei skelbimo?.. Ar tu nesuprant?.. O sniegas!.. O ką jis man daro! Op, op, arkly! Ženk pirmyn“ — sudavė arkliui. Arklys nudžiugės pakelė galvą, pasklaidė ausis ir émė judintis, bet senelis neleido ir jis vėl susstojo.

Nors girtuoklis jau buvo toli, bet jo balsas vis dar girdėjosi: „Kelio, kelio man, aš esu pilietis!..“ Neužilgo nutilo.

Girdėjosi vien graudus katės kniaukimas, kuris pertraukdavo nakties tylą.

žmonės visai nekaip šneka. Bet ji »dvarininkaitė«... Gali, brol, apie ją galvos nekvartinti!

— Kas iš to jei žmogaus néra!

— Kodėl?

— Sako, kad ji esanti lenkaitė! Be to, kalbėdama į žmogų nežiūri.

— Teisybė, teisybė! Man teko vasarą su ja ežere laiveliu paplaukyti. Tai, žinai, ji tarp kit ko dainavo. Bet vis tą patį ir tą patį...

— V siniem okeane...

— Tai pats, vadinas, — labai bajorū nemégsti?

— Žinoma! Jau senai metas tais šliužais atsikratyt!

— Na, o jei, sakysim, kurią dieną ir gauni „bajoraitę“... Taip pat nekëstum?

— Žinoma nekësciau! Tfūl... Kaip biauriai atrodo:

— Kas?

— Nagi tie patys mašiništai, kurie aną dieną vyną gerdami lenkiškai rusišku zargonu kalbėjo..

— Sako vienas jų per girtavimą ir garvežį perdegino?

— Kodėl nepašalino?

— Tai jei esi toks mandrus pasakyk, kodėl?

Dékoju tau už atvirumą.

Na, tai šiam kartui!

Vargdienio duktė.

— RED. PASTABA. Kitame „Š Ž“ numeryj pradėsim spausdinti „Radviliškio padugnes“ ši kartą dėl vietas stokos nedebedam.

„Padugnėse“ vietas gyvenimas atvaizduotas objektyviai, be mažiausios tendencijos. Taigi, jei kai kurie radviliškiečiai save pažintų be reikalo — nerūstaukit!

Senelio galva nusviro ant krūtinės — jis buvo jau beužmiegas.

Nulipės nuo sėdynės visai prie no-rėjo išblaškyti miegą: glamonėjo arklio galvą, kalbino jį, visa buvo veltui, miegas senelį vargino — nugalėjo. Šaltis buvo neapsakomas. Iš rytu papūtė šaltas aštrus vėjas, kur palietė senojo kaulus. Tada jis atsisėdo į vežimo vidų ir vis stengesi neužmigti.

Jau mieste išmušo trečią valandą.

Praejo budž — kariai, sublizėjo žibintuvų šviesoje jų lazdelės, ir greitai vėl pranyko nakties tamsoje

Vėjas vis didėjo. Prasidėjo audra; žiauri naktis. Arklys, nuo šalčio ir speigo drebėjo, kojomis draskė žemę, ir garsiai alsavo, prunkštė, bet veltui... Niekas jo negirdėjo. Vežėjas buvo jau giliai įmigęs. Drauge su vėjo švilpesiu girdėjosi jo knarkimas.

„Kelio, kelio man! Girdėjosi riksmas prieš valandą nuėjusio girtuoklio. Jis gržo atgal, tik jau be kepurės. Vėjas draikė jo prisnigtus plaukus. Vyras dar labiau krai-pydamasis daužė sienas. Pagaliau priėjo vėl tą patį vežimą. „Tu esi dar čia?... Jis beprotis laukia pono... rekė jis.— Op, op, eik!“ — ranka sudavė arkliui per sprandą. Palankus gyvulys tarsi to ir laukė, suprunkštė ir be vadovo nubėgo pirmyn per tuščias gatves; vežėjas tuo metu miegojo vežimo viduje.

„Pirmyn, pirmyn, op, op!“ — šaukė iš tolo girtuoklis ir džiaugdamasis, kad arklys nubėgo su visu vežimu.

Arklys bago ir bėgo vis tolyn tamsiomis miesto gatvėmis. Jis gerai žinojo savo namus.

Štai jau ir namai!

Vartininkas išgirdės arklio bildesį, atidarė vartus.

Be galio nustebė pamatės vieną arkli. Gerai apžiūrėjęs vežimo vidų, rado be-miegančią vežėją, kuris pabudintas krapštėsi akis, bailiai dairėsi aplink, nesuvokdamas kas jį ištiko.

— Kur yra ponas? Vežėjas tylėjo. Jis atsiminė tik tiek, kad ilgai stovėjo gatvėje, laukdamas jo. Atsimenė ir besival-kiojantį girtuoklį, kniaukiančią katę... Bet jokiui būdu negalėjo suprasti, kas su juo īvyko, kaip jis vienas atvažiavo namo.

Tuo pat laiku šalygatyje pasigirdo pėščio žmogaus žingsniai. Tai ir buvo ponas.

Išėjės iš nakties baro šaukė vežėja, koliojos... Bet pagaliau turėjo pėščias grjžti namo. Jis priėjės prie namo sustojo ir dantis sukančę kreipėsi į vartininką sakydamas: — Ivezk vežimą! Plačiai prasiverė vartai ir vežimas įvažiavo į kiemą syk jėjo ir ponas. Vartai vėl užsidarė. Tik dabar senelis suprato, kad jis jau išvarytas taip, kaip anoj gatvėj gailiai kniaukianti katytė.. Kas jam dabar reikia daryti?

Jis ėjo nė pats nežinodamas kur. Ėjo tamsiomis miesto gatvėmis, ne-jausdamas nuovargio nei didelio šalčio. Ėjo negalvodamas apie juodą ateitį. Gatvėje ūžė vėjas, ir nešiojo sniegą...

Senelis žinojo tiek, kad jam reikia eiti, jis buvo ipratęs vaikščioti tokiomis audringomis naktimis. Jis jau senai yra toks nelaimingas keleivis, neturės kur prisiglausti savo žilą galvą. Ilgai jis vaikščiojo tuščiomis miesto gatvėmis. Pa-galiau vėl atsirado prie to, paties apšvies-to namo, prie kurio šios nakties dalį jau buvo praleidęs.

Vėl jis išgirdo, tik dabar silpnėsnį, tos pačios katės kniaukimą. Prisi-artino prie jos ir ilgai į ją žiūrėjo. Po to smarkiai spryrė ją vieną kartą, antrą, trečią... Užmynės katės kaklą spaudė ją prie akmens.

Suriko piktais paskutinių sykų kate, draskė, braizė nagais sniegą.., Spardėsi ir nutilo...

Bėt senelis vežėjas nesiliovė mind-ziojės katės, nesiliovė laužyti jos kaulų...

Tolumoj pasigirdo švilpuko balsas, tai buvo sargų.... Senelis sudrebėjo ir pasitraukė atgal. Pažiūrėjo dar į žemę po savo kojomis ir kaip žmogžudys pabėgo iš baimės. Švilpukas vėl pasikartojo. Jam atsakė keli kiti švilpukai. „O! Kas?“

Senelis bėgo... stok! Kur bėgi? Stok! Jis vis bėgo. Kaž kas šovė. Kulka pataikė tiesiai į bėgančią ir jis tarsi rugių varpa nusviro į minkštą sniegą... Grumėsi, draskė rankomis krūtinę ir kasė sniegą ir mirė...

Esperanto progresas.

Tautų Sąjunga apie Esperanto.

1920 m. Tautų S-ga daugumas savo atstovų pasiūlymu net iš 11 valstybių buvo sudariusi 1921 m. tarptautinę ankietą, apie dėstymą ir naudojimo Esperanto kalbos.

1922 m. Velykų metu buvo sušaukta tarptautinė konferencija Ženevoje Esperanto kalbos reikalui.

Pagal surinktają medžiagą, Tautų S-gos generalinis sekretorius sūlyg Japonijos dr. Inazo Nitobe vadovavimo, tuo metu buvusio vyr. sekretoriaus pavaduotojo, išdirbo platų ir palankų raporta, kurį trečias Tautų Sajungos pilnatiess posėdis įvykęs 1922 m. Spalių mėn. priėmė.

O jau 1924 m. Tautų S-ga padarė palankią rezoliuciją, kurioje rekomendavo pareikšti Esperanto, kaip «aiškią kalbą» tarptautiniame telegrafo susižinojime.

Austrų geležinkeliai už Esperanto.

Š. m. Spalių mén. 5 d. Austrijos Federacinių geležinkelijų direkcija pagal 13560 Nr. nutarę: organizuoti Esperanto kalbos kursus visiems geležinkelijų tarnautojams pagal Austrų valstybės patarėjo prof. H. Steiner'o nurodymus. Vyriausioji geležinkelio Direkcija teikia įvairių lengvatų tiems tarptautinių traukiniių konduktoriams, kurie moka Esperanto kalbą.

Geležinkeliečiai moką Esperanto kalbą, jau nuo 1924 m. nešioja uniformoje žalias penkiakampę žvaigždutę.

Respublikos Prezidentas Esperanto kongreso globėjas.

24-ojo Tarptautinio Esperanto kongreso įvykusio šiais metais Paryžiuje globėju buvo p. Albert Lebrun — Prancūzijos Respublikos Prezidentas.

Esperanto Prekybos Rū- muose.

Limoges mieste (Prancūzijoje) veikia kursai, kuriose Esperanto kalbą dėsto p. Giegul. Kursai yra garbės globoje tenyksčių Prekybos Rūmuose.

25-as Tarptautinis Esperanto kongre- sas Kölne.

25-as Tarptautinis Esperanto kongresas įvyks Kölno mieste (Vokietijoje) 1933 m. nuo liepos mén. 29 d., iki rugpjūčio mén. 5 dn.

Vyriausias to kongreso globėjas yra Prūsų Vyriausybės Pirmininkas ir vyr. Kölno miesto Burmistras Dr. Konrad Adenauer. Kongreso komitetas jau sudarytas iš pirmininko miesto burmistro Bönnner, pirmininko pav. mokyklų patarėjo Treile. Kongresas įvyks Prūsų Vyriausybės Rūmuose Kölne. Iki š. m. spalių mén. 20 d. jau yra užsirašiusių iš 11 valstybių viso 103 dalyviai į tarptautinį Esperanto kongresą.

Pasaulinė firma naudoja Esperanto.

Pagarsėjusi pasaulyje olandų Br. Stark ir Co mašinų fabrikas Haneloj, rugpjūčio mén. savo įstaigoje įvedė Esperanto kalbą ir išleido atsišaukimus į pasaulio komersantus, kviesdama į darbą atstovauti tos firmos prekės po pasauly.

(»La Praktiko«)

Esperanto policijos tarpe.

Jau kelinti metai, kai Vokietijoje veikia Tarptautinė Policijos Lyga, kuri visuose pasaulyje šalyse turi savo igaliotus atstovus. Policijos Lygą sudaro: Dr. M. Ruth, vyr. lygos direktorius, Kriminalinės policijos Inspektorius Leipcige p. P. Teuchner'is ir vyr. lygos organo redaktorius A. Pohle, Kriminalinės policijos Komisaras Drezdene, nuolatinė lygos buveinė Leipcige.

Esperanto bažnyčioje.

Paryžiuje, šv. Jono bažnyčioje, kiekvienu sekmadienį laikomos esperantininkams pamaldos. Mišių metu gieda Esperanto kalba katalikų esperantininkų s-gos chorai, kuris visada į bažnyčią atsineša žalią Esperanto vėliavą.

Pamaldas lanko įvairių tautų esperantininkai katalikai.

Esperanto k. kavinėse ir viešbučiuose.

Paryžiujè, 40, rue de Petits — Schamps (2-e) randasi kavinè „Talma“. Toje kavinéje kasdien susitinka šimtai vietinių ir iš užsienio atvykusiu esperantininkų. Čia kiekvienas turi progos (net privalo) kalbèti tik esperantiškai. Kiekvieną šeštadienį įvyksta oficialus susirinkimai (16-18 kur kalbama tik Esperanto k. Žaliasi penkiakampè žvaigždutè čia nešioti yra privaloma. Tos kavinés pats šeimininkas, šeimininkè ir net tarnaitës kiekvienam įeinančiam į kavinę linksmai taria: „Bonan Tagon!“ „Bonan Vesperon!“

Be virš paminètos kavinès dar esama plačiai Esperanto kalba naudojama ir viešbučiuose. Pav. Paryžiui viešbutyj „Imperator“ 70-80, rue Blaubourg, Paris (20) taip pat deka uolaus esperantininkų veikėjo p. E. Ferrari, kurs tame viešbutyj tarnauja padavėju, Esperanto plačiai vartojama. Jis sako: „Geriau turèti miljonà silpnai žinančių Esperanto kalbą, negu, kad tükstanti Esperanto k. akademikų“.

Tame viešbutyj ant visų specialiai paruoštu stalų nuolatos yra daugybè visokij Esperanto k. propogandos lapelių, brošiurų, atmincių ir Esperanto — ženklielių. To viešbučio lankytojai taip pat privalo bùtinai nešioti Esperanto žvaigždutę be jos niekas neleidžiamas ir nepriimamas. Kiekvienas lankytojas privalo mokèti ir kalbèti tik Esperanto kalbą. Už kiekvieną svetimos kalbos ištartą žodj mokama pabauda. Čia taip pat labai maloniai ir jaukiai praleidžiama laikas, kiekvieną šeštadienį — nuo 16-19 val. vyksta nuolatiniai susirinkimai.

Korespondado.

Juna blonda kaj amplena litova samideanino suferas pro amo, do samidean de l' tuta mondo helpu, al shi en shia sufero. Skribu: „Norda Stelo“ red. Radvilishkis, Litovujo, (al Blondulino).

Markov 25 (U.S.S.R.) Ing. A.L. Klimovskij, Kostomarovskaja ul. 16, kv. 5, k. ch. 1. amikoj de Soveto. L. Pl. gaz. ilust. nacilingvaj kaj esp.

Juna litova jhurnalisto deziras korespondadi kun tutmonday esperantistinoj kaj jhurnalistoj nur pri seriozaj temoj. Kolektas fotojn kaj jhurnaloj escepte pm. Respondo al chiuj estas garantita.

V. Stašauskas, Radviliškis, Šiaulių g-vé 84 Nr. Litovio.

Skautai ir Esperanto.

Sąryšyje su 1933 m. ruošiama tarptautine skautų stovykla Vengrijoj, vengrų skautai skubiai mokosi Esperanto kalbos.

Lietuvos skautai taip raginami mokinis Esperanto kalbos ir susirašinèti su kitu tautu skautais-esperantininkais.

Būsimoj 1933 m. farptautinèje skautų stovykloje įvyks speciali esperantininkų konferencija.

Paštininkai naudoja Esperanto.

Amsterdame, olandu sostinèje, 1932 m. 60 paštininkų mokosi Esperanto kalbos. Iki šiol vyr. Amsterdamo pašto istaigoje yra 24 laiškanesiai, kurie moka Esperanto kalbą ir dèvi žalią žvaigždutę.

Šiauliucose esperantininkai veikia.

Š. m. Spaliu mén. 23d. valdžios mergaičių gimnazijoje įvyko vieša paskaita „Esperanto ir gyvenimas“ ir steigiamasis susirinkimas. Jšrinkta valdyba iš p. p. Klupsienės, P. Kežinaičio, Lauručio ir Noreikos.

Nuo š. m. lapkričio mén. 1d. darbštėnių esperantininkų dëka atidaryti Esperanto k. kursai. Kursuose Esperanto k. dësto L. Noreika.

Žmonijos Meilès Rūmai Francūzijoje.

Univ. Žmonijos S-ga (Univer. Hor mama Asocio) moderniškosios religijos pasekėja, kuri ypač plinta rytose, nutarë: artimiausiu laiku pastatyti Europos centre — Paryžiuje, Žmonijos Meilès Rūmus. Rūmai kaštuos virš 10, 000, 000 litų. Savo didumu Rūmai būsių panašūs į šių laikų moderniškuosius rūmus.

Tai būsių visų esperantinikų, ir mylinčiųjų žmoniją Rūmai. Nurodymus, projektus ir aukas, (aukotojų pavardës bus skelbiamas spec. lei. „Oomoto Internacia“), siušti: Oomoto Internacia, Kameoka, Kioto-Fu, Japon. (Trans Siberio).

DĒMESIO!

Mano lentpiūvėj, Gimbalos stotyje ir
Miško medžiagos sandėly Radviliškyje, Jaromina g., Tel. Nr. 10
 galima gauti pirkti įvairių lentų: **špuntuotų, padlagomis, lubomis**
ir apiperimuisi. Karnizų, lamperkų, lotų, gontų, ratlankių ir įvair. kitų medž.

Taipogi priimama įvairi miško medžiaga
 plauti, špuntuoti, karnizuoti ir gontus dirbt.

DARBAS ATLIEKAMAS GERAI, GREITAI IR PIGIAI.

Su pagarba

Blochas.

MECHANIŠKA DIRBTUVĖ
J. PEKĀRSKIO, Radviliškyje,
 PAKRUOJAUS G-VĘ 24,

ATLIEKAMA: įvairių mašinų
 ir vedaus degtimo varyklų re-
 montas, taip pat priimami už-
 sakymai kulių amžių mašinų pa-
 gaminimui. Darbas atliekamas
 priešaušomis kainom. ir sąžin.

Prašome įsitikinti!

PILIGTI!

VISADOS atsimink, kad save ir
 šeimą APRŪPINSI RYTOJUMI,
 TIK LAIKYDAMAS SAVO
 PINIGUS

Radviliškio Ūkin. Smul-
 kaus Kredito Draugijoje.

Cia atliekamos visas
 bankinės operacijos.

Mezgimo dirbtuvėje „MILDA“, Radviliškyje

Yra išdirbama įvairios kepurės (barêtės), pirštinės, kojinės, ša-
 lykos, getrai, žaketai, svitoriai, kostiumai ir kiti tri-
 kotažo išdirbiniai. Užsakymai priimami žodžiu ir raštu.
 Prekės išsiuntinėjamos dirbtuvės lėšomis. Prekybininkams didelė nuolaida.

Alaus mėgėjai!

Visur reikalaukit tik

Mažeikių Alaus Bravoro

Br. Sadauskų,

Stalo Alaus, nes jis yra
 pigiausias, skan. ir geriaus.

GARINIS MALŪNAS
 IR LENTPIŪVĖ

Br. GOLDINIŲ

RAVILIŠKYJE.

DARBĄ ATLIEKA GERAI,
 GREITAI IR PIGIAI.

DĒMESIO!

Mano lentpiūvėj, Gimbalos stotyje ir
Miško medžiagos sandėly Radviliškyj, Jaromino g., Tel. Nr. 10
 galima gauti pirkti įvairių lentų: **špuntilietą, padlagoms, luboms**
ir apiperimui. Karnizų, lamperkų, lotų, gontų, ratlankių ir įvair. kitų medž.

Taipogi priimama įvairi miško medžiaga
 piauti, špuntuoti, karnizuoti ir gontus dirbt.

DARBAS ATLIEKAMAS GERAI, GREITAI IR PIGIAI.

Su pagarba **Blochas.**

MECHANISKA DIRBTUVĖ
J. PEKARSKIO, Radviliškyj,
 PAKRUOJAUS G-VĖ 24,

ATLIEKAMA: įvairių mašinų
 ir vėdaus degimo varyklų re-
 montas, taip pat priimami už-
 sakymai kulių mašinų pa-
 gaminimui. Darbas atliekamas
 p'giausiomis kainom. ir sąžin.

Prašome įsitikinti!

PILIEČI!

VISADOS atsimink, kad save ir
 šeimą APRŪPINSI RYTOJUMI,
 TIK LAKYDAMAS SAVO
 PINIGUS

Radviliškio Ūkin. Smul-
 kaus Kredito Draugijoje.

Čia atliekamos visas
 bankinės operacijos.

Mezgimo dirbtuvėje „MILDA“, Radviliškyj

yra išdirbama įvairios kepurės (barêtės), pirštinės, kojinės, ša-
 lykos, getrai, žaketai, svitoriai, kostiumai ir kiti tri-
 kotažo išdirbiniai. Užsakymai priimami žodžiu ir raštu.
 Prekės išsiuntinėjamos dirbtuvės lėšomis. Prekybininkams didelė nuolaida.

Alaus mėgėjai!

Visur reikalaukit tik

Mažeikių Alaus Bravoro

Br. Sadauskų,

Stalo Alaus, nes jis yra
 pigiausias, skan. ir geriaus.

GARINIS MALŪNAS IR LENTPIŪVĖ

Br. GOLDINI

RAVILIŠKYJE.

DARBĄ ATLIEKA GERAI,
 GREITAI IR PIGIAI.

Piličiai!

PIRKDAMI ŠVENTĒMS VYNĄ, VISUR REIKALAUKIT TIK
KARAZIJOS vaisvynių d-vės Anykščiuose.

Nes tik KARAZIJOS vynas yra pripažintas geriausias Lietuvoje, todėl, kad jis yra pagamintas iš geriausių vaisių, taigi ir gerti sveika ir malonu. KARAZIJOS vynas yra žinomas ne tik Lietuvoje, bet ir užsieniuose.

Vaisvynių dirbtuvė apdovanota medaliais ir pagyrimo lakštais.

KARAZIJOS vyno skyriai randasi: RADVILIŠKYJE, JONIŠKYJE, TAURAGĖJE ir kituose miestuose.
PABANDYKIT !SITIKINSITE !

Lietuvių ! Pirkime tik lietuvi. motorus!

Pirmuoju Motovojo Motory Fabrikos ir špyzų liejykla

Inž. I. FEHLAUER'IO RADVILIŠKYJE

GAMINA: vilig naujausius ir platiusius technikos išradimų motorus, išleja taip pat ir atstumuočinius žiedus: motoraus, garo mašinoms, traktoriams ir t.t. Darbas stiekamas greitai ir sažiningai. Fabrikas apdovanotas medaliais ir pagyrimo lakštais.

Telef. 28

Foto megejai !

Norėdami sau išsigyti foto aparatą ar kitaip foto reikimenys, visada kreipkitės į vieną rimčiausiu prekybių kur visada rasit geriausias prekės ir mandagų patarnavimą.

Optikos prekyba

G. Zilbermano,

Šiauliai, Vilniaus ir Varpo gt. kamp.

Kalėdų ir Nauujųjų Metų Šventėms visur reikalaukit tiktai

„BIRUTĖS“ fabriko saldainių ir šokolado !

Nes tik »BIRUTĖS« fabriko saldainiai yra maistingiausi, gardžiusi, sveikiausi ir kiekvienam teikia malonumą.

Dėlto visi ir valgo tik »BIRUTĖS« saldainius ir šokoladą.

Kiekvienas
kas myli
savokraštą
tas palaiko
tautinę
pramone.

ir perka tik vietinės gamybos Audeklus Fabriko

Akc. B-vės „Drobė“

ŠANČIUOSE, DROBĖS GT. TELEFONAS 18.

»DROBĖS« krautuvės randasi: **Šiauliuose**, Vilniaus ir Bažnyčios gt. kamp. tel. 308, **Kaune**, Laisvės al. 21, **Klaipėdoje**, Turgaus g. 7, **Panėvėžyje**, Respubl. 32.

»Drobės« audiniai yra aukščiausios kokybės ir geresni už užsieniečius.

Spaustuvė ir antspaudų dirbtuvė
„SPAUDA“, Siauliai,
Varpo gatvė 6 Nr.